

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 "
Pe trei luni . . . 6 "
Pentru Românii și străinătate:
Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 "

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDAȚIA
ȘI ADMINISTRAȚIA
Târgul Inului Nr. 30

INSERATELE
se primesc la administrație.
Prețul după tariful și învoială.

Manuscrisele nu se înnapoiază.

TELEFON Nr. 226

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

Cincizeci de deputați ardeleni maghiari.

In lupta opoziției raliată și a celorlalte partide de-a răsturna actualul guvern panamist, prin presă, publicațiuni și pe toate căile, zilnic se face apel la sprijinul moral și material al cetățenilor neînhamăți carul lui Tisza.

Pentru a atrage marile mase ale locuitorilor în vârtejul luptei de protestare și a contrabalansa manifestările de încredere ce guvernul și le-a comandat din partea majorității adunărilor comitateneze, opoziția și-a transpus acțiunea de organizare și răsturnare în diferitele puncte ale țării.

Nouă, naționalităților, încă ni s-a adresat opoziția în diferite rânduri, — cerându-ne concursul. Cunoșcând prea bine din trecut, cari sunt aluriile opoziției și ce sentimente nutrește șefii ei — un Apponyi, un Andrássy, Kossuth — față de noi, trebuia să ne impunem motivele noastre rezerve.

Nu că n-am fi recunoscut și noi îndreptățirea luptei lor contra actualului guvern, care prin procedurile sale volnice a constituit teroarea, forța, baioneta ca arbitrii asupra libertății presei, dreptului de întrunire, imunității deputaților. Nu că am fi încântați de nedreptățile legea electorală ori de draconicitatea proiect de împărțire a cercurilor electorale, care prin împărțirea și eşelonarea din partea d' recenziunii statistice de stat va eluda chiar și însemnatele dispoziții democratice, strecurate pentru ochii lumii, în acea lege retrogradă.

Ne-am impus rezerve față de înscenările opoziției, fiindcă o știam, că ea nu combate, nu înferează din convingere ilegalele acte ale guvernului. Știam că opoziția urmărește numai frănele guvernării pe cari apucându-le sub masca binesunătoarelor lozinci de libertate cetățenească, asanare de moravuri și spirit democratic să pășească și mai zorită și mai necruțătoare față de noi pe urmele actualului guvern. Ceeace presupunem și știam despre corifeii independenștilor s-au grăbit ei înșiși să ne dovedească la

lumina zilei și în auzul sutelor de martori. Și iată cum!

In campania de răsturnare a guvernului independenștii din Aiud, voind să înă recordul marilor acțiuni patriotice, au convocat în 16 c. un meeting popular, care s'a ținut în sala comitatenză. Pentru succesul oratoric al zilei clubul independenștilor central din capitală și-a trimis trei din ilustritățile sale pe deputații: Abraham Dezső, Kovácsy Kálmán și Valentisk F. la cari s'au alăturat profesorii universitari din Cluj: Apáthy I. și Posta B. Și ca preste partidul social democrat încă să se resfrângă o rară din gloria zilei, venita la adunare și Iócsák Kálmán. Dar nu prezența acestor ilustrități și a celor doi baroni și a unui nobil din jurul Aiudului — ne impoartă de noi —, ci ceea ce s'a vorbit. Și s'a vorbit mult și multe. Sermanii Tisza și Lukács — acesta mai având și onoarea de a fi deputat al cercului Aiud — de erau de față, de bronz să fi fost și ar fi trebuit să-i treacă sudorile. Căci vezi, d-l deputat Abraham a desvilit toate abuzurile, ilegalitățile, cinizmul acestor miniștrii. Punând degetul pe marea rană a Ungariei: pe imoralitatea și corupțiunea, în care înnoată deputații partidului muncii solidari în toate cu guvernul, a prezentat tipuri din viața publică cari înmănușăți în glaci, ziua petrec, în societatea miniștrilor, iar noaptea frecventează tripourile spărgătorilor ca să-și acvireze mijloacele de subsistență. Putrejunea societății înalte, nenumeratele mizerii, apropiatul faliment financiar al statului l'au descris în colorii sinistre și ceilalți oratori, acuzând pentru toate aceste rele actualul guvern. Și dintre toate flagelele, nici unul nu se apropie prin importanța sa de cel indicat de profesorul universitar Apáthy.

Pierderea Ardealului pentru Maghiari este acest pericol, care a străbătut până dincolo de Dunăre. Și pentru delăturarea acestei primejdii, pentru recucerirea Ardealului, unde puterea și influința genștrilor, a clasei istorice zilnic scade, oratorul acuză guvernul, care folosește banii statului pentru coruperea moravurilor în loc de a ajuta maghiarimea ardeleană. Iată un motiv mai mult pentru delăturarea guvernului. Sa-

vantul profesor arată că uniunea Ardealului cu Ungaria pe cât a fost de salutară pe atât a fost de desavantajoasă. In parlamentul din Pesta Ardealul nu și-a mai avut adevărați reprezentanți, ci numai creaturi de ale guvernului, cari numai de soartea maghiarilor ardeleni nu s'au interesat.

Ca să mântuiască deci Ardealul de pericolul valahizării, savantul profesor îi iartă lui Tisza toate panamalele; îi descarcă de răspunderea pentru corupțiunea ce grasează în Ungaria, ba îi oferă chiar și sprijinul în schimbul unui contraserviciu.

Din cele 75 cercuri electorale din Ardeal, guvernul folosindu-se de teroarea baionetelor și a corupțiunii ce azi o combate oratorul, să candideze și sprijinească în 50 de cercuri numai alegerea deputaților ardeleni maghiari și atunci soartea genștrilor se va schimba.

Căci afară de deputații ardeleni maghiari nimeni nu poate cunoaște mai bine trebuințele culturale și materiale ale locuitorilor acestei țări părăsite; nimeni dintre deputați nu e în măsură a propune astfel de proiecte de legi, cari asigurând promovarea intereselor ardeleni maghiare să sdrobească în același timp hidra valahă. Se înțelege de sine, că în această acțiune de mântuire a Ardealului ministrul de finanțe încă își are rolul său, — căci dela el nimic mai puțin nu se cere decât luarea unei noi pozițiuni de 80 milioane în budgetul anual.

Ei! aceste nu sunt invențiuni, ci un punct din catechismul politic al opoziției maghiare, căruia profesorul universitar Apáthy i-a dat expresiune în adunarea de protestare din Aiud. Unui alt punct al aceluiaș catechism i-a dat cetire Apponyi în delegațiunii, atâcând politica de esterne a ministrului Berchtold, fiindcă acesta a permis ca România și Sârbia să se întărească și un al treilea și alte puncte din catechismul opoziției se caută a se valida față de toate naționalitățile din Ungaria și față de conaționalii acestora din statele învecinate.

De ce nu sprijinim dar opoziția? De ce nu luăm parte la acțiunile ei de răsturnare și sdrobire?

Fiindcă o cunoaștem și o cunoaște și Majestatea Sa încă din 1848.

Camera magnaților a ținut Sâmbătă după amiază o ședință, în care a venit vorba și de garda parlamentară. A interplat Molnar Victor pe prim-ministrul Tisza asupra aplicării gardei în delegațiuni. Tisza a răspuns, că în delegațiunile din 1912 s'au făcut demonstrații și — nefiind atunci gardă — s'a recivrat poliția. Acum este la dispoziție garda a cărei rol în delegațiuni se poate regula prin lege. Răspunsul lui Tisza s'a luat la cunoștință.

A urmat a ordinea zilei proiectul pentru prelungirea mandatului oficialilor administrativi. Bar. Prónay Dezső a atacat proiectul, dar camera l'a votat.

Situația în Croația. Zilele aceste va apărea în monitorul oficial numirea lui Skerlec de Ban. Se vor publica alegerile și camera se va întruni în rând, ca să se poată vota prelungirea partidului financiar înainte de Anul nou. Prelungirea să face provizor, pe un an. La alegeri coaliția croato-sârbă va avea candidați în 56 de cercuri și va eși în majoritate.

Baronul Skerlec, prin două ordine, apărute în oficioasa »Narodne Novine« sistează *cenzurarea preventivă a presei și casează restrângerea dreptului de întrunire.* In urma acestora se va replăti ziarelor cautiunea, fiindcă în Croația, în stări normale, ziarelor nu se cere cautiune.

Aceste sunt semnele noiei ere constituționale în Croația.

Aniversarea proclamării independenței Albaniei. Prima aniversare a independenței Albaniei s'a sărbătorit la Vallona cu multă solemnitate. Sâmbătă dimineața s'a ținut o întrunire mareată: un cortegiu impunător s'a îndreptat către palatul guvernatorului unde s'a relevat printr'o călduroasă cuvântare data istorică ce se sărbătorea. In timpul ceremoniei vasele italiene au tras salve. Admiralul flotei italiene Gronet a adus guvernului albanez salutul marinei italiene. Apoi o comisie albaneză a prezintat omagiu de mulțumire consulatului italian.

Mesagiul Tronului român.

Voci de presă.

Mesagiul regelui Carol, cu care a deschis, Vineri, noua sesiune a Corpurilor legiuitoare este fără îndoială un document istoric de cea mai mare importanță. Acest mesaj aplaudat de o lume întreagă ne întâișează icona situațiunei la care a ajuns România prin vrednicia ei, a biruințelor ce a reperțat și a marelui prestigiu, la care s'a înălțat în fața tuturor. Cuvintele pline de demnitate și de o puternică conștiință vor rămâne un punct luminos în desvoltarea Țării românești și sunt menite să lumineze calea guvernelor, ce vor avea să conducă pe viitor destinele unei țări, care a ajuns unul din cei mai de căpetenie factori ai politicei Europene.

Sunt de tot interesante comentariile pe cari le fac unele organe ale presei austro-ungare. Unele din aceste înregistrează mesajul fără nici un comentariu, altele nu-și pot ascunde nemulțumirea, că în mesajul nu se pomenește cu nici un cuvânt Austro-Ungaria, *credincioasă* prietină din trecut, iar altele sunt foarte rezervate. Iată unele spicuri din aceste voci de presă:

Ziarele vieneze.

Ziarul »Reichspost«, comentând mesajul regelui Carol, zice că demnitatea și maturitatea caracterizează acest discurs. Politica regelui Carol a făcut din România o călăuză a tuturor statelor din Europa sud-vestică.

»Neues Wiener Tageblatt«: »Nu se poate o caracterizare mai bună și mai pregnantă a politicei și misiunii României, decât prin fraza: »Suntem îndreptățiți să veghiem fără preget ca pacea să nu fie deranjată.

»Cuvântul mândru din mesajul: »Puterile au apreciat concursul și sfârșitul noastre pentru pace — nu e o laudăroșenie, căci meritele României în menținerea păcii sunt recunoscute fără rezervă și cu multă plăcere. Primind o răspăți teritorială la terminarea războiului balcanic aceasta a fost meritată îndoit în urma intervenției sale militare, energice și iscusite. Această mărire de teritoriu i-așe cuvenea tocmai pentru a-i mări puterea care o pusă întotdeauna în serviciul păcii.

»In fraza: »Relațiile noastre internaționale sunt excelente« — exprimă mulțumiri și recunoștință pentru diplomația austriacă pentru că aceasta a susținut interesele României cu multă energie în toate fazele crizei balcanice.

Repertoriul trupei V. Antonescu.

— Două folietoane. —

De Horia Petra-Petrescu.

IV.

Dela comedia de salon alui Capus și trecem la polul extrem, la piesele, cari ar putea interesa țărânimea noastră. D-l Antonescu a avut de gând să împace și dorul țărănilor noștri de a vedea teatru. In Orăștie mi-se spune, că a sguduit suflutele țărănilor noștri, cari veniseră să vadă teatru românesc, cu »Năpasta«, dată într'un matineu.

Afară de »Năpasta« n'a figurat în repertoriu altă piesă pentru țărânime, fără doar — dacă vrei să o amintești aici — »Căsnicia« lui Ursachy. — Trupa Antonescu ar fi putut să-și pună de cap al turneului satisfacerea exigențelor intelectualilor români, dar a vrut mai mult, căci s'a dus la Bala-mare, la Beluș, la Oradea-mare, unde împrejurimea țărănească avea să formeze contingentul cel mai mare de spectatori. Și bine a făcut d-l Antonescu purcedând astfel.

In Lugoj am văzut cu ochii mei o deputație de țărani, dintr'un sat învecinat, cum a venit, doi câte doi, la teatru românesc. — Fanfarele din Vrani și din Mărcina au sosit la Ca-

ranseș, de sigur, purtate mai cu seamă de gândul de a vedea reprezentațiile actorilor bucareșteni. — D. Antonescu mi-a povestit emoționat de părintele Trandafir Dragomir din Arpaș care și-a adus pe *spesele sale* la Făgăraș 20 de țărani, nevoind să primească nici un favor la cassă, pe lângă toată insistența d-lui Antonescu, argumentând astfel: »Am adus pe țărani mei să vadă teatru românesc. D-voastră ați avut spese multe — eu n'am dreptul să vă cer scăzământ la prețuri.

Acum se naște întrebarea: ce le dai țărănilor acestora să vadă? »Legea iertării? »Noaptea furtunoasă? »Puciuța? »Castelana? »Năpasta? »O căsnicie? »Puciuța? și »Castelana« — sunt excluse dela început. La »O căsnicie« stai la îndoaia. »Năpasta« e bună, dar e grozav de dureroasă, încât te sguduie până în măruntaie. »Noaptea furtunoasă« ar cuprinde elementele de farsă, cari ar putea atrage atenția țărănilor, și »O căsnicie« — dacă nu s'ar petrece acțiunile amândouă în România, la mahala, și dacă n'ar vorbi persoanele de pe scenă în mare parte limbajul mahalagilor.

Țărânimea vrea să rădă la teatru. Nici nu i-o poți lua în nume de rău. Dimpotrivă, ai datorința să înobilezi acest răs, să-l prefaci din răs brutal în răs mai bn, (nu de salon, căci ar fi o pacoste, ci într'un răs mai »intelectualizat«).

D-l Vogie, criticul și romancier.

rul francez, are în volumul său »Romanul rus« observații fine și juste, vorbind de mentalitatea țărănimii rusești și despre exigențele ei de artă dramatică. Iată ce zice:

»Intr'o țară divizată în două categorii de civilizație foarte neegale, *poezia și romanul* au făcut progrese mari, fiindcă se adresa la societatea cultă; teatru, silit de a petrece *popularul*, a rămas copil, ca acesta din urmă. Ceeace-i pretinde clientela sa năivă e *Maitre Pathelin și tabarinadele*. Chiar și în capod'operele (teatrale rusești) nu sunt decât două, comedia lui *Griboedof, Răul prea multului spirit și Revisorul* lui Gogol — *comical și mai mult cioplit cu barda, decât să fie mai rafinat. Comical acesta al nordului nu cunoaște media între farsa ordinară și între amărăciune, numai amărăciune.* Nu găsești de loc spiritul, cum îi gustăm noi, (francezii) trasătura legeră și fină, care alunecă fără să rănească. N'are comical rus cuvântul schinteietor, care te face să surăzi, ci cuvântul *crud*, care te pune pe gânduri. In sfârșit, *sentimentul ridicolului* se poate numi în Rusia mai bine *sentimentul mucalitului*.) vreau să zic că se exerciază asupra turnurei exterioare și asupra ciudățeniilor locale mai mult, decât asupra turnurei spiritului; aici nu e ridicolul omenesc al lui Molière» (Vogüé 100—1). Observațiile acestea cred că s'ar putea aplica,

*) drôle — cu haz, nostim, mucalit.

în mare parte și la mentalitatea țărănimii noastre. Și țărânimii noastre îi plac și i vor plăcea încă multă vreme »tabarinadele« și piesele cu »Maitre Pathelin«. (Tabarin a fost un saltimbanc francez, care atrăgea publicul în Paris, înainte de Molière. »Pathelin« este »Ovidiu Șicană«, cel recomandat de mine pentru reprezentațiile la sate și — în parte — la orașe.

Ca țărânul rus pretinde și al nostru înainte de toate, pieze hazlii, haz, haz cu orice preț.

Un comic »cioplit cu barda«, un comic, ce nu cunoaște media între farsa ordinară și între critica cu amărăciune, spirituală, un comic »mucalit«, plin de haz — iată ce pretinde populația dela țară mai cu seamă. (Escepții există, dar sunt prea puține, decât ca să poată însemna ceva deocamdată).

Pe lângă comical acesta mai pretinde țărânimea și piese naționale, cu fraze, cari uora le vor părea poate prea »sforăitoare«, dar cari o încălzesc, entuziasmează. (Mă gândesc la *Curcunții lui Ventura* (de n'ar pretinde prea multă scenărie și comparserie).

Dacă vrea d-l Antonescu să cutreiere cu trupa D-sale ținuturile noastre de la periferie și să joace și în fața țărănilor, va trebui să aducă câteva piese, cari se țin de categoria analizată, în treacăt, mai sus. E drept, nu sunt multe piesele potrivite la noi pentru țărânime, dar experiențele cu

piesele acestea, în orașele noastre, la matineu, vor da îndemnuri pentru viitor ca să se sporească piesele teatrale scrise astfel. In matineele acestea vor putea să figureze pentru țărânime și cantonetele, *antivote* pentru noi: coana Chirița, Herșcu Bocșegiu, Barbu Lăutarul, piese ca Piatra din casă, Cărlani (jucate bine) cu comical lor rudimentar, cu tendința lor subliniată, încât o poate recunoaște oricine — scopol matineelor acestora va fi să deslepte gustul țărănimii și — treptat, treptat — să putem aduce țărânimea aceasta să priceapă și aite manifestații artistice.

Asupra pieselor vrede nice de jucat la matineele acestea am un plan întreg, care-l voi discuta personal cu d. Antonescu.

Ceeace ne poate servi de îndemn în activitatea scenasta culturală este și următorul fapt, pe care-l relev cu multă bucurie. In Lugoj mi-a fost dat să ascult pe țărânul Ion Văsiu din Satu mic, ținând un toast, după reprezentația ultimă. Țărânul acesta, cunoscut de altfel ca orator pe la adunările noastre populare, a vorbit cu atâta pătrundere despre »Căsnicia« lui Ursachy, încât ne-a pus pe toți în uimire. Paralelele trase între relația falsă a soților (Vict. r și Didina) și între »coana Zinca«, pe deoparte și între relațiile noastre pe de altă parte, (unde tot o »coana Zinca« ne amărăște viața, dar va veni o vreme când Didina va bate din

Ziarul relevă apoi pasagiul, care vorbește despre excelenta situație financiară a României.

Intr'un articol publicat la loc de frunte ziarul „Neue Freie Presse” — după ce arată cât de entuziasmat a vorbit contele Berchtold în delegația despre Italia și cât de rece e tratată tripla alianță în mesajul regelui, urmează:

Mai bătaoare la ochi este deosebirea între enunțările făcute la Viena și București. În expozitul său contele Berchtold a vorbit cu o *nemulțumire evidentă* despre situația neliniștitoare creată prin noua împărțire a Balcanului. Mesajul regelui român vorbește însă cu o *entuziasm despre tratatul din București*, care a redat Europei liniștea mult dorită și a făcut România să privească cu mai multă încredere în viitor.

În delegația ungară contele Berchtold, a declarat că relațiile de prietenie între România și Austria, n-au suferit nici o schimbare. Mesajul român *subliniază însă prietenia României cu statele din dreapta Dunării, ceea ce înseamnă că e vorba despre Serbia*, deoarece regele Carol, cel puțin acum nu putea vorbi despre o prietenie strânsă cu Bulgaria, pe care o călcase în picioare.

În delegația austriacă Berchtold a declarat că s'vooul despre schimbarea atitudinii României e o *legendă. Mesajul însă arată că aceasta legendă conține o mare parte de adevăr*, căci România e azi amică a Serbiei, iar în viitor nu va mai fi ceea ce a fost.

Ziarele ungare.

„Pesti Hirlap” scrie:

Altă dată mesajul avea un pasaj special despre monarhia și bunele relații dintre cele două țări. Mesajul de acum însă nu are decât o frază generală. Ca state de peste Dunăre pot fi presupuse Bulgaria, Serbia și Monarhia. Pacea din București nu a înăruit bunele relații bulgaro-române, sau româno-austriace, în consecință fraza privitoare la prietenia cu țările de dincolo de Dunăre se referă în întregime la Serbia și nici decum la Austro-Ungaria.

Astfel mesajul evidențiază unul dintre cele mai mari succese ale contelui Berchtold.

»Pester Lloyd« comentează la loc de frunte mesajul regelui Carol relevând în special pasagiul cu statele din dreapta Dunării. Acestea sunt Bulgaria și Serbia, în consecință România tratează pe bulgari cu aceeași măsură ca și pe sârbi. În interesul liniștii în Balcani și a păcii europene ar fi deci de dorit ca cele două state vecine să împărtășească aceleași păreri.

Ziarul enumără apoi ocaziile în care Austro-Ungaria a sprijinit România în timpul crizei balcanice. Dacă totuși intrigile politice — spune ziarul — au îndrăznit să atace loialitatea diplomației austriace față de România și a zăpăcit pentru un moment o parte a presei române, în legătură cu aceasta trebuie spus că relațiile dintre casele noastre domnitoare și chiar dintre guvernele noastre n'au fost un moment tulburate.

picior și va zice: Nu mai merge așa! Eu am bărbat! Să fie bărbat și se va potoli și »coana Zinca« — au fost atât de nimerite, încât puteau să servească spre laudă orișicărui om de spirit, cu studiul universitar.

Zecile, sutele de manifestări ale spiritului poporului nostru nu îndrăzesc să mărturisim că e este vrednic de atenția noastră și că am comite un sacrilegiu să lăsăm în paragină o muncă intensă spre ridicarea lui din întunericul, în care zace fără să-l merite.

Care poate fi concluzia la șirul acesta de idei? Di Antonescu s'a aducă pe viitor pierde potrivit pentru această țărănie și noi avem să-l fim mulțumitori pentru serviciile oferite astfel culturii noastre naționale.

Răsul din sala de reprezentație pentru popor, răsul, chiar și în momentele când noi, intelectualii, n'avam de ce să radem, n'are să ne scoată din sărite. Am fi prea scrupuloși și prea recunoscători ai psihologiei populare dacă am încreți fruntea și am decretă solemn, că poporul nu este capabil să simțască nici o plăcere estetică. Iată în privința aceasta părerea unui specialist în domeniul teatrului pentru popor, părerea francezului Maurice Pottecher, care a scris în revista „Revue des deux Mondes” din Paris (1903, Iulie) un studiu despre »Teatrul poporului.« Pasagiul, care mă interesează, este prea important ca să nu-l traduc

Vizita moștenitorului României la Viena a fost o dovadă că bunele relații dintre cele două state continuă să existe, iar ultimele evenimente din Balcani au dovedit comunitatea intereselor monarhiei și României apropiindu-le și mai mult una de alta.

Contele Czernin la București. Din București ni se scrie: Contele Czernin, noul ambasador austro-ungar la București a luat parte Vineri la deschiderea sesiunii Corpurilor legiuitoare române, unde a fost salutat cu o deosebită căldură de bărbății politici ai țării.

În aceeași zi a primit o delegație a Albanezilor stabiliți în România, cari l'au înmănat un memoriu în care se solicită intervenția Austro-Ungariei pentru Albanzii din teritoriile anexate Sârbiei.

Candidatura prințului de Wied. Informațiuni din Viena confirmă știrea că puterile vor comunica acceptarea oficială a candidaturii principelui de Wied la tronul Albaniei guvernului din Berlin, având în vedere că principelul Wied e supus german și în cazul acceptării tronului Albaniei el trebuie să renunțe la protecția germană.

Rezultatul vizitei arhiducelui moștenitor la Londra. Asupra rezultatelor vizitei arhiducelui Franz Ferdinand la Londra s'au primit la Viena știri foarte favorabile. Cercurile autorizate afirmă că această vizită nu s'a mărginit la frazele stereotipice de diplomație ci a fost *preludiul unui acord de mare importanță, identic cu cel anglo-german și privitor la mai multe chestiuni din Asia de est.* Prima manifestare a acestui acord va fi vizita ce va face regele Angliei în primăvară la Viena.

Camera.

— *Proiectul legii de presă.* — *Mizerie și promisiuni.* — *Amânarea proiectului legii de presă.* — *Bugetul pe 1914.*

Ședința de Sămbătă 29 Nov. c. a camerei a decurs mai liniștit. Numai cătră finea dezbaterilor, în vorbirea lui Székely Aladár și la interpelații, s'au făcut unele întreruperi. Au vorbit trei deputați din opoziție: Huszár, Preszly și Székely Aladár. Huszár din partidul popular a arătat, că proiectul nu este altceva decât un mijloc în mâna guvernului pentru prigoniri politice. Asemenea a vorbit și Preszly, iar Székely în un discurs mai lung, a făcut o repriză asupra trecutului presei și apoi a adus dovezi spre a arăta, că de schimonosit și slab este proiectul din punct de vedere juridic.

La sfârșitul ședinței s'au făcut interpelații între cari e de remarcat interpelația făcută de Huszár Károly în chestia celor fără de muncă. Huszár a accentuat, că numai în capitală sunt peste 50 mii de oameni, cari n'au ce mânca și nu capătă de lucru.

Statul n'a făcut până acum nimic pentru alinarea mizeriei. Intrebă pe Tisza, ce are de gând să facă? Nu e aplicat a întemeia o instituție de intermediare a muncii, pentru țara întreagă, cum se face în țările culte?

Tisza a răspuns imediat, că preocuparea principală a guvernului este să îmbunătățească raporturile economice. Recunoaște, că în politica de investire a orașelor guvernul e de vină; aceasta politică i'a avut rezultate. Tisza promite, că guvernul va face tot posibilul pentru a ajuta pe cei lipsiți de mijloace. În capitală guvernul va da ajutor acțiunii de mizerie.

Huszár nu ia la cunoștință răspunsul, plin de promisiuni cari de obicei nu se împlinesc. El aprobă însă ceata mamelucilor din partidul muncii. Cu aceasta ședința s'a încheiat.

Înainte, de interpelații s'a statorbit ordinea de zi a camerei. Camera nu va ține ședința până Vineri din săptămâna aceasta, adică în 5 Dec. c. Cauza e că în zilele acesta au ședința delegațiunile. La ordinea zilei se pune în ședința de Vineri proiectul de buget pe cele dintâu 6 luni ale anului 1914. Astfel se întrerupe discuția proiectului legii de presă și se va continua abia în 16. Dec. c. De altfel soarta proiectului lui Balogh e nesigură.

De ce a semnat regele Ferdinand convențiile. Cunoscutul colaborator al ziarului »Reichspost«, Wagner, publică un articol despre regele Ferdinand, având de scop să-l scoată curat din atacarea convenției secrete contra Austro-Ungariei.

Autorul spune, că regele a fost forțat de Danew și Spalaicovici să semneze tratatul și în cabinetul regelui au avut loc scene furtivoase.

Trăznetul din Petersburg amenința să se desearce în tot momentul. Ce era să facă regele? Politica rusofilă era pe atunci atotputernică. Convenția a stat două zile pe biroul regelui. Era vorba de a fi sau a nu fi și cu cuvintele »Dumnezeu să păzească pe bulgari de consecințe«, a semnat-o în ziua de 29 Februarie. Convenția militară secretă e semnată numai de Filceff, șeful statului major. Tratatul a fost stors guvernului contra voinței regelui și răspundabilitatea cade asupra lui Danew.

Publicarea acestei convenții cunoscută mult mai înainte de cabinetul vienez, s'a făcut după cererea Rusiei.

Din țara lui Tisza. Viceșpanul comitatului Bihor a dat ordin notarilor să încaseze cu cea mai mare strictețe dările suplimentare, căci în caz contrar la finea anului *le sistează salariul.* Notarii au făcut tot posibilul, dar încasarea n'a succedat. În urmăre s'a oprit lichidarea salariului la mai mulți notari, cari au dat cu toții rugări la viceșpanul să nu i nenorocească. Unii din ei fac un tablou îngrozitor despre situația din Bihor.

toate că material de discutat este încă din greu.

În Bucovina se țin de câțiva ani turnee dramatice cu actori din România. Liciu le a început și le continuă acum actorul Belcot, Di secretar al »societății pentru cultură« din Bucovina, Gh. Tojan, ne-ar putea spune multe despre turneele acestora, fiindcă Dsa a fost mână-dreaptă a întreprinderilor.

Experiențele câștigate în Bucovina cu repertoriul de acolo — le-ar putea utiliza și dl. Antonescu. Așa citesc d. e. interesante »Reflexii la reprezentările trupei Petre Liciu.« în revista bucovineană »Juminea literară.« (X, 7—8) Reflexiile sunt scrise de dl. Dr Sextil Pașcaru. Despre »Lumea pe dos« a lui Pascal se spune, că a fost »o mică revelație« »Sărmanul Dumitrescu« de d. Ranetti »a plăcut foarte mult«. De »Ariciul și sobotal« al dlui Eflimiu se susține, că »ar putea fi lăsat de Courteline.« Și așa mai departe.

Legăturile noastre sufletești se vor strânge tot mai mult în urma viitorilor date reciproc. Ceeace experimentăm noi, să dăm mai departe, cu dragă inimă și Buc viuenilor.

Numai așa vom putea să facem un pas înainte pe cărarea apucată bine, mulțumită trupei V. Antonescu...

Notarii din cercul Berettyófalú, — un cerc cu locuitori unguri neaoși — declară, că darea suplimentară din cerc de 15 mil cor. n'a putut să se încaseze nici cu forța brahială. Poporul e armat, băncile au abzis creditele, apele au nimicit roada, oamenii au ajuns la sapă de lemn și nu pot plăti. În astfel de împrejurări comitatul a solicitat un împrumut dela stat...

Frumoase tablouri ni se deschid: în Budapesta oamenii, cari n'au ce mânca, fac tulburări, în Bihor — probabil și în alte părți — oamenii n'au de unde se plătească dările și — se armează. Și aceasta acum, abia la începutul iernii! Țara oligarhilor ajunsă cerșitoare.

Infrațierea culturală

a popoarelor din sud-estul Europei.

D-nii Iorga, Murgoci și Pirvan — scrie z'arul »Inainte« — au luat inițiativa întemeierii unui institut de studii a istoriei și civilizației popoarelor din sud-estul Europei.

Ultimele evenimente politice și mai ales intervenția înțeleaptă și fericită a României a evidențiat tuturor acestor popoare o perspectivă de viață nouă, mai firească și mai conformă cu interesele și binele în parte. S'a văzut că se poate înghimba aici, în sud-estul Europei, prin cumintea înțelegere a rosturilor istorice, o forță politică și armată, care să delibereze singură — în afară de capriciile și interesele cancelarilor marilor state din apus — asupra destinelor și situațiilor lor specifice

România, care a izbutit să înscrie acest mare act în istoria universală, chemând popoarele balcanice la o mai demnă pricepere a necesităților lor și stabilind astfel un nou triumf al drepturilor popoarelor, a arătat cea mai caldă simpatie pentru orice manifestare care a venit să sublinieze adevărul atitudinii ei.

Dintr'o astfel de atmosferă sufletească a născut, fără îndoială, și inițiativa întemeierii Institutului de care ne ocupăm.

El va avea de scop să readucă în cunoștința contemporanilor vechile legături de cultură, cari au unit de cele mai îndepărtate timpuri popoarele din jurul Dunării. Din aceleaz izvoare de civilizație s'au nutrit secole de-arândul popoarele acestea și multă vreme prietenia lor a luat înfățișarea unor puternice și apreciable alianțe politice.

Inițiativa Institutului de studii pentru cultura popoarelor din sud-estul Europei va avea, fără îndoială, menirea să reapropie prin împrobărea unor amintiri pilduitoare, o atmosferă sufletească de luminată educație pentru a se putea profita în deobște de toate roadele bune ce ni le oferă tutu'or pacea cea del București.

Pentru aceasta nu ne îndoim ce inițiativa va găsi în toate capitalele statelor balcanice cea mai bună primire.

Dela Academia Română.

Steagul lui Mihnea-Vodă la Belgrad. — Cetatea Adamclisi.

Vizita d-lui N. Iorga la Belgrad cu prilejul predării clopotului lui Karageorge, a făcut posibil savantului și rodnicului nostru istoric să găsească acolo surse noi cu care să îmbogățească tot mai mult istoria neamului nostru cu date, fapte și lucruri dintre cele mai însemnate.

D. Iorga a ținut să comunice a laiaeri Academiei importantele sale note și descoperiri făcute în Belgrad.

După ce mulțumește Academiei că i-a dat delegația pe care a avut-o, dl Iorga arată că a găsit la muzeul din capitala Serbiei, steagul lui Mihnea-Vodă. La început a crezut că-i vorba de un steag al lui Mihai, de oarece pe steag se scrie numele »Mihal« domn al Ungro-Vlahiei și arhiduce al țărilor megieșe. Se știe însă că nu-i vorba de Mihai, de oarece Mihnea se numise la început Mihai.

Conferențiarul relevă steagurile vechi românești, despre care d. Bogdan a vorbit la Academie. Vorbește apoi despre steagurile lui Ștefan Cel Mare găsite la mănăstirea Zografi dela Sf. Munte.

Steagurile se cunosc la noi de prin secolul XV-lea. Nu se păstrează însă decât 2 steaguri din al XVII-lea secol.

La mănăstirea Horezu se află un steag al lui Brâncoveanu.

D. Iorga citează un steag al armatei muntene de prin 1750 și un altul al lui Tudor Vladimirescu, ambele aflate la Arsenalul Armatei.

Revenind la steagul lui Mihnea prezintă o fotografie pe care o predă Academiei. Steagul înfățișează pe o parte soarele, iar pe alta luna și un număr de stele; la mijloc avem o coroană. Jos se află culturul imperial, având desubt doi lei heraldici.

Inscripția de pe steag e următoarea: *Eu Mihail Radu, cu mila lui Dumnezeu ighemon al Ungro-Vlahiei.*

Viețea lui Mihnea, căci el era acest Mihail Radu, a fost foarte zbuciumată. A fost și Mihnea ca și Mihnea Viteazul autorul unui măcel al Turcilor. În dorința de a imita pe Mihnea Viteazul i-a împrumutat și numele, cându-și Mihail-Vodă. Titlu de arhiduce pe care el și-l dă, arată mândria lui.

Cătră secolul XVIII-lea s'a început a scrie cronică românească, începând cu vremea lui Matei Basarab.

Stimulați de aceste cronici Domii noștri începură a fi mișcați de ambițiuni și pretenții începură să se îndrepte asupra Hațegului și Făgărașului. Ei se și întituiează duci ai acestor ținuturi.

D. G. Myrnu citește apoi descoperirile făcute în ce privește »Cetatea Tropaeum-Adamclisi: Basilica cisterna«.

Săpăturile au început aci prin 1852, d. Myrnu citează lucrările lui Floru și pe cele ale lui Götze, relevând descoperirea și însemnătatea celor mari cisterne de apă, care erau menite să aducă foloase reale pe timp de secetă, orașului.

Această constatare s'a putut face și la cetatea Pompei.

D. Myrnu descrie apoi în amănunte aceste cisterne.

Din Gurghiu.

— Adunarea desp. Gurghiu a învățătorilor. — Bilincivismul în școale. — Conferență. — Prânz comun și producțiune.

Reghin, 26 Nov. c.

În 22 Nov. și-au ținut obișnuțelor adunare de toamnă învățătorii români gr. cat. din desp. Reghinului »Petru Maior« și încă chiar în Gurghiu al cărui nume îl purta odinioară protopopiatul acelu mare învățat protopop și istoric.

Au luat parte 22 învățători, 4 profeți și protopopul, apoi subinspectorul reg. de școale și încă câțiva caspeți din localitate.

Adunarea a decurs în formele la datinate, dar s'a accentuat atât în cuvântul de deschidere prezidial, cât și în discuțiilor după prelegerea practică din istorie, greutatea nespusă și stăgnanță tristă din cauza bilincivismului școlărilor noastre.

S'a accentuat din partea învățătorimel, că, dacă Gurghienii din desp. pot răspunde materialul propus învățării și în ungurește, asta e pentru că știu limba străină din afară de școală. Nu pot face însă aceia, cari trăiesc în mediul curat românesc, decât în mare detriment al învățământului în general.

Subinspectorul — firește (!) — susținea litera legii...

În conferența inv. Gr. Bucur combătut într'un graiu pe înțeles și energie risipa pe luxul, care tocmai Gurghiu acesta a scos portul românesc cu totul, înlocuindu-l cu haine bolta și de șatră.

După adunare s'a luat un prânz comun — cu toate pentru Mitropolia Comitatului central al Reuniunii inv. învățătorimel și preoțimel districtuale subinsp. școl. reg., care ținea să accentueze recunoștința ce trebuie să aibă învățătorii față de cel ce dă nea mai corăspunzătoare vremilor azi, pe când protopopul districtual centua avântul, ce se observă în învățământ, ca întemeiat în mare măsură pe viața introdusă în corpul învățătoresc, de când i-și are Reuniunea foaia sa. S'a insistat mult a se înscrie toți membri la »Asociațiune«. Mult din oaspeți au făcut apoi excursiune pe cetatea lui Rákoczy din Gurghiu, cărei istoric — pe cât știm — e cenzurată la »Asociațiune«, iar s'au 8 au asistat la concertul și teatrul ranjate sub conducerea învățătorului local Romul Cătărig. Între câteva țări s'a predat »Piatră din casă« o medie de V. Alexandri și s'a declarat »Noi vrem pământ« de Coșbuc. Timea poporului nostru român din Gurghiu a dovedit prin această producțiune succesă, că merita tot sprijinul jurului, ca prin ajutoarele dobândite calea aceasta onorabilă să-și ușore sarcina, pentru susținerea frumoșor școale românești, pentru care statul

incă o observație și erasmim, cu

arfat odată mașter, iar acum după art. XVI—1913 se svonește, că iară îi va fi refuzată cererea.

Vedebine.

ȘTIRI.

— 18 Noembrie 1913.

Manifestațiile publicului român față de trupa Antonescu.

În urma urei ce domnește între Unguri și naționalitățile dela noi, dar mai ales față de Români, — suntem prea obicinuiți să ne auzim din partea Ungurilor epitetul de »vad olâh«. Nici nu ne miră faptul, când cunoaștem atât de bine îngâmfiarea ungurească și ura din care isvorăsc diferitele epitețe de felul celui amintit, cari ni le atribuie compatrioții noștri cei cu »cultură milenară«. Manifestațiile noastre, înă, cari dovedesc tocmai contrarul dela ceea ce susțin Ungurii despre noi, au dat și dau nenumărate dovezi acestor compatrioți, despre nețemeinicia celor susținute de ei.

E demn de remarcat cazul de mai jos, care e cea mai bună dovadă că manifestațiile demne ale »românilor sălbatici« sunt invadate, ba aduse ca pildă chiar celor cu cultură milenară.

Prestațiunile din Baia-mare ale trupei Antonescu în zilele de 20 și 21 Nov. au făcut ca în coloanele celor trei ziare ungurești din loc să apară elogiul la adresa artiștilor noștri. Dar nu numai atât, în foaia oficială a orașului (»Nagybánya« nr 48) cetim sub titlul »Epizod, următoarele rânduri, cari numai laudă ne pot face:

»Din prilejul trecerii pe aici a artiștilor români, s-a petrecut următorul mic epizod, care deși e destul de neînsemnat, arată totuși, într-o perspectivă strălucită, nimbul cu care sunt încunjuțați artiștii români în ochii opiniei publice românești. Dacă, din întâmplare, ar ajunge într-o societate ungurească o artistă maghiară, fie oricât de recunoscută și de vestită, — să fim sinceri și să mărturisim că imediat am uitat de marea artistă și nu mai vedem în ea decât pe femeia interesantă, în al cărei trecut și viitor, vrând-ne vrând, stircim și căutăm numai aventuri picante. Când artiștii români au sosit în orașul nostru, natural, că atât în cafenea cât și în restaurant s-au început prezentările și cunoștințele. Dar când tinerimea inteligentă română s-a prezentat dnei Antonescu, aceste dame încântătoare — această tinerime și-a manifestat omagiile față de artistă, sărutându-i mâna. E de prisos un comentariu mai mare«.

— Iar comentariul nostru e scurt: Așa știu prețui »valahii sălbatici« pe cei ce vin în numele culturii ! ! !

Știri din România. Ziarele din Țară scriu, că printre cele dintâi proiecte de lege, pe cari Camerele le vor vota la începutul sesiunii, este proiectul unui credit de 400 mil. pentru căile ferate și toate celelalte proiecte cu privire la mărirea parcului de vagoane al acestei administrații. Chestia construirii noilor linii ferate în proiecție, nu va veni decât irai târziu.

— Din spirit de prevedere d-nul Dr. Mezincescu, subdirectorul general al serviciului sanitar, ceruse să se facă examenul bacteriologic al recruților din județele, cari au fost contaminate de holeră. Esamenul acesta a început la 10 Nov. iar rezultatele lui sunt îngrijitoare: Peste o treime din recruții acestor județe sunt purtători de vibriuni. În urma acestei constatări direcția generală a serviciului sanitar va lua de pe acum măsurile pentru preîntâmpinarea unei eventuale epidemii de holeră la primăvară.

— Guvernul a hotărât, ca toți funcționarii statului, cari au fost mobilizați, să fie scutiți de bir și prestație pe tot timpul cât a durat campania.

— Prin mijlocirea d-nului căpitan Rosetti s-a prezentat Academiei Române medalia bătută cu prilejul dezvălirii monumentului generalului rus Suvarof. Medalia are inscripția în limbile rusă și română.

— Alaltaeri au plecat în Cadrilăter inspectorii învățământului primar, spre a proceda la deschiderea școlilor în Dobrici, Balic și Cavarna și a instala pe nouii numiți.

— D-l Titu Maloiescu, președintele Consiliului a oferit alaltăseară un banchet în onoarea d-lui Shebeko, fost ministru al Rusiei la București și avansat ambasador la Viena.

— Un imens public a admirat în drăznețele sboruri de Sâmbătă ale aviatorului francez Pegoud. La aterizare M. S. Regele și principele Ferdinand au

felicitat viu pe aviator, cu care s-au întreținut câteva minute.

Pentru fondul ziaristilor au mai contribuit, prin administrația ziarului nostru, dnii: Gavril Szabo (Blaj) și Iosif Pop (Pălatca) câte 2 cor.

Pentru monumentul lui Aurel Vlaicu am primit cu posta de azi suma de 43-30 cor. contribuiri din partea teologilor români din Sibiu.

Incident la granița româno-rusă. Din Novo Zielita (Rusia) se anunță, că la granița româno-rusă s-a întâmplat un accident grav. O santinelă rusă, pe când examina pașapoartele unor țărani a fost împușcată de o santinelă română. Cauzele și acestui fapt nu se cunosc. La fața locului a sosit o comisiune rusă spre a face anchetă.

Din cercurile sportive ale tinerimii noastre : Am amintit la timpul său despre lupta pretinească de box, care a avut loc în clubul sportiv al tinerimii noastre din Budapesta între campionul D. Argăsală și d-l Virgil Salvan stud. tehnic, unul dintre cei mai ferovenți sportiști ai tinerimii noastre. »Foaia Poporului Român« din Budapesta scrie despre această interesantă luptă următoarele :

»Miercuri seara d-l D. Argăsală a luptat box cu un cnctrar potrivit lui și anume cu campionul Budapestei, d-l Virgil Salvan, student tehnic. Ne-am adunat mulți români în localitățile de sport dela tehnică, pentru a ne delecta în lupta acestor doi români renumiți. Lupta a durat 35 de minute, — bineînțeles luptă pretinească. D-nul Argăsală a constatat, că d-l Salvan este unul dintre cei mai buni luptători — amatori, căruia îi prevestește frumoase succese în lupta cu boxul. Cert e, că în Ungaria cel mai bun boxist este d-l V. Salvan, care va secera încă multele glorie neamului românesc la luptele cu boxul. În primăvară se va aranja în Budapesta luptă internațională cu boxul, unde d-l Salvan va lua parte, și nu ne îndoiim, că va fi între învingătorii cei dintâi.

Ordinul de atac al regelui bulgar. Ziarele d'n Sofia povestesc în modul următor scena petrecută între generalul Savoff și regele Ferdinand înainte de a se da celebrul ordin de atac contra Sârbilor.

În ziua de 15 Iunie, în ajunul plecării lui Danoff la Petersburg, regele a chemat pe generalul Savoff în palat și i-a dat ordin ca să înceapă numai decât atacul.

— Eu nu voi putea face aceasta, a răspuns generalul Savoff. Chiar eri am raportat în scris consiliului de miniștri, dacă trebuie să începem războiul sau să demobilizăm? Danoff mi-a comunicat că guvernul primește arbitrajul Rusiei. Eu mi-am scos pașaport pentru streinătate.

Scos din răbdare de un asemenea răspuns, regele strigă :

— N-aveți dreptul să mă contra-ziceți ! Eu sunt comandantul suprem ! Duceți-vă și dați ordin în consecință. Savoff a răspuns aspru :

— Nu pot !
Și ne mai adăogând nimic el plecă din palat.

A doua zi secretarul și omul de încredere al regelui, Petrovici, a venit la Savoff și i-a declarat în numele regelui :

— Dacă nu vă veți supune ordinelor, veți fi destituit și condamnat la moarte.

— Bine, răspune generalul Savoff, transmiteți Majestății Sale dorința mea de a-i vorbi.

Când Savoff fu primit la palat, țarul îl întâmpină :

— El ce e, domnule Savoff?
— Majestatea Voastră dorește să îndeplinească ordinul de ofensivă?
— Da !

— Atunci dați mi un ordin în scris.

Țarul nervos rupse o foaie din carnet și de-abea reținându-și furia scrisse :

Dați ordin armatei să atace pe tot frontul.

Și fără să spuie o vorbă dădu nota lui Savoff.

Dela palat acesta se duse la ministerul de războiu și cu mâna sa telegrafică ordinul de atac în noaptea de 17 Iunie.

Despre proiectul unui tunel sub canalul Măneclui am amintit într'un număr trecut. Se anunță acum din Londra, că guvernul englez și francez sunt de acord în ce privește oportunitatea construirii acestui tunel, care să lege Franța cu Anglia. Tunelul ar urma să coste 400 de milioane. Dintre planurile cari au fost prezentate până acum, cel mai remarcabil este al inginerului Fox. Conform acestui plan ar fi nevoie să se construiescă două tuneluri paralele, unul pentru linia ferată spre Paris iar celălalt pentru linia ferată spre Anglia. Ingerul Fox proiectează apoi câte un drum de umblat cu

piciorul prin fiecare tunel, pentru ca în caz de o eventuală catastrofă de linie ferată, pasagerii să-și poată continua calea pe jos. Natural, că pe lângă aceasta sunt prevăzute și o mulțime de lămpi electrice și aparate pentru aerizare. După părerea unor foi engleze, această operă uriașă ar urma să fie terminată în 1920.

Explozia unui tun la inaugurarea unui monument. Ziarele rusești povestesc următoarea întâmplare petrecută în orașul Ostrov, guvernământul Pscov: Acum câteva zile a fost dezvelit în acel oraș monumentul lui Alexandru II Liberatorul. La această solemnitate venise multă lume. Elevii tuturor școalelor erau deasemenea prezenți. În momentul solemn, când cădea pânza depe monument, s'a auzit un zgomot, țipete de desperare și un fum gros învăluî pe toți, iar când fumul s'a împrăștiat, ochilor tuturor s'a prezentat un tablou terribil : vreo sută de persoane se tăvălau la pământ, unii morți, alții grav răniți. Majoritatea elevi de școală. Anchetă a stabilit că unul din tunurile, cu cari trebuia să se anunțe dezvelirea monumentului, a explodat.

Se presupune că tunul n'a fost încercat până atunci. Gazetele rusești comentează mult această întâmplare de oarece acesta e al treilea caz de explozie de tun în timpul solemnităților

Știri mărunte. După cum se anunță din Sofia, fostul prim-ministru bulgar Gheșoff va fi dat în judecată pe motiv că la începutul războiului balcanic, a dat Muntenegrului, fără aprobarea Sbraniei, un sfert de milion.

— La Foku în Rusia a fost arestat consilierul comunal, milionarul Rassulov, printrucă a asasinat pe milionarul Wagabow, căruia îi datora 1 milion de ruble.

Advocat român în Timișoara al adv. Dr. Petru Proda și-a deschis Cancellaria advocațială în Timișoara-Elisabetin Strada Hunyadi Nr. 14 (casa Piffi). 1-2

Aviz. Dl. Dr. Teodor Sbarcea fizic comitanțez suprem onorar, consultază dimineața dela 7-9 ore în Str. Catherinei nr. 8 (lângă spitalul de ochi). (2-3)

Autorități medicale constată că untura de pește a lui Zoltan este suferoasă celorlalte emulsii. Este fără mires, fără gust și de o curățenie absolută. Singurul producător: Bela Zoltan, (Budapest, szabadságtér). A se observa minuțios eticheta originală.

Princsul Brașovenilor.

— În memoria lui Aurel Vlaicu. —

Despărțământul Brașov al Asociațiunii a aranjat eri Duminecă o serată în memoria lui Aurel Vlaicu.

Spiritul marelui dispărut atrăsese o lume imensă în sala festivă a liceului brașovean. Veniseră toți : bărbați și femei, intelectuali și țărani, bătrâni și tineri, ca să se închine mărîtului spirit al celuiia care în împrejurări atât de sublime și-a jertfit viața pentru un id al sfânt.

În preajma morții lui se vorbea atât de mult despre acest uriaș care într'un moment de inspirație extasiată se gândea să stărne granițe, se vorbea despre monumente, cari aveau să fie ridicate pretutindenea pe unde îndrăznețul cuceritor al văzduhurilor își purtase șoimul înaripat. S'au vărsat atâtea lacrimi, era atâtea jale în preajma și în urma sicerului său ! !

Dar Românul, care nu uită nici-odată de interesele sale mărunte și de patimile sale mari, dar uită întotdeauna pe eroii cari și-au jertfit viața pentru el, se părea că l-a uitat și pe Vlaicu . . .

Românii brașoveni însă au ținut să desmintă acest nenorocit adevăr.

Despărțământul Brașov al Asociațiunii a dat o serată, care a evocat spiritul marelui dispărut.

D-l președinte N. Bogdan deschizând prin frumoase și convingătoare cuvinte seria conferințelor din acest an și neuitând să îndemne publicul la o cercetare conștientă a conferințelor din acest an, a accentuat slava spiritului lui Aurel Vlaicu, iar d-l profesor Micula a talmăcit cu ajutorul schiopicului valoarea superioară a științei care frământa creurul lui Aurel Vlaicu și pentru care acesta și-a jertfit viața.

D-l prof. Baciu, noua și vi-guroasa putere, care s-a pus în mod desinteresat în slujba Asociațiunii noastre, a cetit frumosul articol despre Aurel Vlaicu, scris de Oct. Goga și publicat în »Luceafărul«.

Prestațiunea la pian a d-șoarei Mariouara P. Dima a smuls publicului meritate aplauze, iar poezia »Sburătorul« scrisă de poetul I. Soricu și declamată de d-l T. Olariu a fost ascultată cu vădită emoție.

Sperăm că publicul brașovean se va grăbi să ia parte și la conferințele viitoare, care, eredem, vor fi tot mai bogate și mai variate.

Din Brașov și Țara-Bârsei.

Sfințirea bisericii de pe Tocile.

În fața unui public imens s'a făcut eri sfințirea bisericii Sftei Treimi de pe Tocile, a cărei reparație s'a terminat în zilele trecute. Actul sfințirii a fost oficiat de dl protopop Dr. Vasile Saftu, asistat de dnii preoți Vasile Sfetea, Dr. Nicolae Stinghe și diaconii Nicolae Furnică și Candid Mușea.

Întreg actul sfințirii a decurs în cadre într'adevăr sărbătorești și'n mijlocul unei evlavii impunătoare.

Increderea care se desprindea din fețele credincioșilor era o vie mărturie de mândria pe care o au ei pentru frumosul lor lăcaș strămoșesc.

Țiera mai mare dragul să vezi, cum această biserică, care până eri părea cu totul învechită, părea acum ca reînviată. Frumoasele picturi păreau renașcute.

Felicitam pe parochienii de pe Tocile și indeosebi pe preotul lor, pe epitropii lor harnicii și pe toți cei cari s'au străduit pentru primirea atât de impunătoare a Sfântului lăcaș.

Acestor sentimente de altcum le-a dat expresiune într'o frumoasă și emoționantă predică și d-l protopop Saftu.

A mai predicat și d-l paroch Vasile Sfetea făcând un important istoric al bisericii, al străduințelor ce s'au depus într'u reparația aceleia și menționând pe toți aceia, cari au jertfit obolul lor pentru sfântul lăcaș.

Cântările liturgice au fost executate cu multă precizie de corul bisericii Sf. Treimi sub conducerea d-lui inv. Ionel Băboie.

Dreim ca acest lăcaș să fie și să rămână tot atât de tare ca cre-diința noastră strămoșească.

Pentru masa studenților români s'au mai făcut următoarele contribuiri: Institutul de credit și economii »Luceafărul« din Vârșeț 50 cor.

Primească marimimoși donatori sincerile noastre mulțumite. — Direct școalelor medii gr. or. române din Brașov

Din despărțământele »Asociațiunii«.

— Desp. Turda. —

Programul conferințelor cari se vor ține în Iarna aceasta cu despărțământul »Turda« al Asociațiunii este următorul :

Duminecă în 7 Decembrie: Dr. Ioan Sârbu: Inceputurile neamului nostru până la retragerea legiunilor din Dacia Traiana. Duminecă în 14 Decembrie: Jacob Trif: Istoria Românilor din Dacia Traiana dela retragerea legiunilor până la 1848. Duminecă în 21 Decembrie: Dr. Ioan Roer: Istoria anilor 1848—49. Duminecă în 28 Decembrie: Dr. Valer Moldovan: Istoria Românilor din Ungaria până în zilele noastre.

Duminecă în 4 Ianuarie: Aurel Feneșan: Istoria Munteniei dela decălecarea până la unirea principatelor. Duminecă în 11 Ianuarie: Dr. Augustin Rațiu: Istoria Moldovei până la unirea principatelor. Duminecă în 25 Ianuarie: Dr. Iuliu Popescu: Unirea principatelor și domnia lui Cuza.

Duminecă în 1 Februarie: Dr. George Patăceanu: Istoria contemporana a României. Duminecă în 8 Februarie: Octavian Bugner: Istoria Românilor din Basarab'a, Bucovina și Macedonia.

Tot a doua Duminecă vor mai ține câte-o conferință unii bărbați distinși din Sibiu și Blaj cari ne au promisi sprijinul. În celelalte Dumineci se va ține câte o prelegere însoțită de proiecțiuni cu schiopicul. Conferințele se vor ține în sala cea mare a otelului »Elisabeta« din Turda. Inceputul precis la 4 ore d. a. După ce invitări speciale nu se fac invităm pe calea aceasta pe toți românii de bine din Turda, și din împrejurime. Taxa de intrare 10 filleri de persoană. — Țărenii după plac.

Pentru comitetul despărțământului Turda:

Dr. Valer Moldovan Dr. Ioan Sârbu
director secretar.

Apel.

Să ne aducem aminte de copii săracii! Siftul Post s'a început și se apropie sărbătorile »Crăciunului«; ca în toți anii Comitetul Reuniunii femellor române din Brașov se îngrijeste de fetițele sărace dela școalele noastre elementare, dăruindu-le îmbrăcămintea necesară Apelăm și de astădată la generositatea Societății noastre românești, rugându-ne să contribuiescă cu obolul său la această faptă umanitară în preajma zilelor de Iarnă grea, ce ne amenință.

Contribuțiile binevoitoare se primesc, de cătră subsemnata presidentă. Spre înlesnirea onoratului public și membrele Comitatului sânt autorizate la aceste colectare, care la timpul său se va chita în publicitate.

Brașov Noembrie 1913.
În numele Comitetului.
Maria B. Băulescu
presidentă.

Rectificare.

Anunțul de licitație de data 7/20 Nov. a. c. publicat mai pe urmă în Nr 248 ex 13/26 Nov. a. c. al acestui ziar, se rectifică în sensul, că Biserica Sf. Nicolae din Brașov-Schei, dă în arândă începând cu 1 Ianuarie 1914 pe 3 (trei) ani de zile — nu pe 9 ani — 26 jugăre 1580 st. □ de pământ arabit situat lângă fabrica de zahar din Bod (Potfalu).

Celelalte dispoziții din anuș rămân în deplină valoare.
Brașov, din ședința ținută la 15/28 Nov. 1913.
Comitetul parohial.

Chestiuni pedagogice.

Dare de seamă asupra mișcării literare pedagogice din anul școlar 1912/13.

De Ananie Boldor.
(Urmare).

Ca revistă curat pedagogică »Vatra școlară« să prezintă în condiții destul de bune, publicând articole de psihologie, pedagogie, de didactică și metodică de o valoare netăgăduită, atât ca fond cât și ca formă.

În special articolele de psihologie și pedagogie scrise de d-l Dr. Roșca sunt de toată frumusețea, dar mi-să par prea abstracți, prea puțin acomodați necesităților și vieții noastre școlare.

Însă nu tot atât de norocoasă e aceasta revistă și în ceea-ce privește partea ei referitoare la viața socială. Feliu cum să întrepune și apără interesele dascălirii și mai ales ținuta ei în chestiunea congresului învățătoresc nu e absolut justificată.

D-l Dr. Petru Pipoș, în articolul: »Critica sistemului de educație al lui Rousseau«, arată unele neajunsuri ale sistemului de educație al lui Rousseau și contradicțiile acestui sistem naturalistic față cu starea reală a împrejurărilor și condițiunile de ereștere a copilului.

D-l Dr. M. Crăniceanu prin articolul: »Chestiunea școalelor de repetiție«, aduce multă lumină în ceea-ce privește dispozițiile legilor școlare existente referitoare la instrucția în școalele de repetiție.

ULTIME ȘTIRI.

Bruxela 1 Dec. Arhiducele Franz Ferdinand a sosit aici, fiind întâmpinat la gară de regele. Seara arhiducele a plecat mai departe.

Sofia 1 Dec. Regele Ferdinand s'a reîntors aici și a fost primit cu mari ovățiuni.

București 1 Dec. Ambasadorul Cezrinin a fost primit de regele în audiență solemnă.

POSTA ADMINISTRATIUNEI.

Dnii Ioan Sâmbrean preot, Aszony-népe, Abonamentul Voastră este achitat acum pe întreg anul curent.

Proprietar:
Tip. A. Mureșianu: Brăncuș & Comp
Redactor responsabil:
Ioan Brodea.

Reprezentanța principală a
Fabricii de Mașini a Căilor feate reg. ung. de stat
 pentru mașini de secerat, motoare — benzin — gaz și locomobile, instalațiuni de mori, tot felul de mașini și unelte agricole. — **Novitate! Patent „Record II” mașină de sămănat, și pe șir** care sămăna în rânduri și gunoșe: 8 mașini într'una
Reprezentant al fabricii de mașini Massey-Harris S. A. Toronto, America de Nord pentru legat scopi, mașini de secerat. Aparat de coșit, grablat.
Novitate! Massey-Harris Grebla de tras brazda, combatut de Intersector de fân, 2 mașini într'una construite din oțel.
Reprezentant al fabricii de mașini Fehér Miklós S. A. Budapest, de (dar și în locomobile pentru scopuri de tracțiuni de pluguri și imblăștit
 și pentru mori, sau Hexelmașini, Benzin-motoare și articole pentru mașini de țesut, aparate pentru mori, tăiat blane. Instalațiuni complete pentru
 de secerat și fân.
Reprezentant al S. A. Alfa Separator. Mașini pentru lăptării de toate speciile, aparate de recolt untu', ire-
 instalațiuni complete pentru lăptării cele mai bune aburitoare de lăptărie
 și de recolt acru.
Automobile, diverse cu garanție.
Mașini de transport povară pentru vapoare. 61-100
Eternit-Schist cel mai bun coperiș.
Afaceri de schimb (trampă) cu mașini de secerat de tot soiul, motoare, mașini agricole și unelte de agricultură cu condiții avantajoase
Părți constitutive de mașini.
Reparaturi de mașini și unelte agricole cu prețuri ieftine prin mașinisti angajați spre acest scop.
Centor și deposit **Josef Lányi** BRAȘOV, Str. Lungă 201. Telefon. 382. Interurb.

AVIZ! Am onoare a aduce la cunoștința On. publică că mi-a sosit pentru
Sesonul de toamnă
 cele mai moderne stoffe și modeluri. 17-50

Cu toată stima:
Gergely Sándor,
 croitor de dame.
 BRAȘOV, Târgul inului 28

COVOARE
LINOLEUM
PERDELE
TELLMANN & SPEIL
Târgul Grâului Nr. 8.
 Logijim și așezarea de **Linoleum** cu lucrători experți
 Lucrările de **Linoleum** în Hotel Coroana sunt executate de firma de sus.
 Pânzături, albituri de pat, se pot cumpăra cu prețul cel mai convenabil, în alegere mare, prețurile cele mai ieftine la

Fabricante (ana primă)
Pentru Sesonul de vară și toamnă
 recomandăm produsele noastre renumite ca cele mai bune și anume:
Stoffe de haine pentru domni Cheviot și Kamgar
Stoffe de costume pentru dame unicolor șdesen, pentru paltoane, Ullster și mantele de dame
Stoffe Double pentru paltoane, Ullster și mantele de dame
Velours și Plimerstons pentru paltoane de eamnă și paleto
Cheviot și Kamgar negru pentru costume salon, irax și smoking.
Stoffe Loden impenețrabilie pentru sport și costume de vânatoare
Stoffe de uniforme și voluntar pentru loco
Pledari pentru voiaj, cergă pentru voiaj, trăsuri, cai, covoare. etc. etc
Fabrici de postav, mărfuri de modă și tricotaș.
WILHELM SCHERG & Cie
 86-50 **depozit de vânzare!**
Fabricante clasa primă!

N. I. FOLYOVITS SUCC.
Holtrich-Ujhely,
 BRAȘOV, Târgul grâului Nr. 4.
 Mare asortiment în stoffe moderne pentru dame și bărbați
 — Stoffe de haine și albituri. —
Trusouri complete. 97-404
Serviciu prompt! Prețuri ieftine!

Sentit prin lege.

A se feri de imitație.
Pentru TUȘE, RĂGUSEALĂ și CATAR nu este medicament mai bun ca
Menthomol Bonboane
 are efect sigur, gust bun, nu deranjează stomacul, promovează apetitul.
Impedecă tusea și albierea cordelor vocii, de aceea se folosesc de cântăreți, actori, preoți și oratori. **Indispensabile pentru fumători** răcorind gura și depărtând mirosul de tutun.
 — Prețul 40 bani cartosul —
 Se capătă în toate farmaciile și drogueri. La cumpărare să fie atent la numirea „Menthomol”. Pe fiecare carton trebuie să fie cei Gonmi.
 Fabrica: **A. EGGER'S SOHN**
 K. u. K. Hoflieferant — Viena —
 Nr. 20506/91.

Anunț de licitație.
 În 15 și 16 Dec. st. n. 1913 se vor vinde cu licitație obiectele ce s-au amanetat din 15 Sept. 1912 până inclusive în 9 Novem. 1912 și anume sub numărul 12569 1912 până inclusive cu Nr. 15387 1912 al căor termen a expirat și nu s-au rescumpărat.
 Licitația va avea loc în localul casei de zălog, dela 8 care până la 11 care a. m. și în ras de lipă dela 2 până la 4 o. r. p. m.
 Obiectele, cari se vor vinde, sunt: Giavericale, Ciasornice de aur și argint și alte seule de aramă, Cioaie Costor, flanelle, haine bărbătești și femeiești, Cisme, Ghete și altele.
 Vânzarea se face în bani gata. Rescumpărarea sau îndoiră amanetelor se poate face numai până cu o zi înainte de licitație.
 În ziua vânzării cu licitația nu se permite nici într'un chip a prelungi amanetarea.
 Brassó, 22 Nov. 1913.
 2-2 Casa de amanetare orășenească.

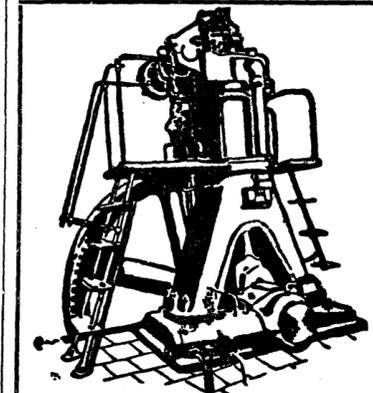
D. KENYERES
 Medic de încredere al „Primei Societăți de asigurare ungare” dă consultațiuni bolnavilor de nervi și boale interne (cure emanate de Radium, oxygen (-) lectricitate) (-)
 Din 29 Septembrie dela 2-3 oare p. m. Brașov-Cetate Strada Orfanilor Nr. 31. (-) (etajul I.) 9-10

Banca Națională a României.
Situațiune sumară

1912		1913	
10 Noemvrie	Activ:	2 Noemvrie	9 Noemvrie
226.576.685	161.123.685 (stoc.) nr. 65.453.000 (met.) irate e. aur 50.642.000	210.106.622	209.910.000
639.483	Argint și diverse monede	1.242.540	1.234.809
182.949.408	Portofoliu Român și străin 13.984.700 Impr. pe af. publ. 24.561.900 12.634.733 (factori) 21.337.766 27.810.800 Impr. pe af. publ. în ct. ori: 49.561.550 15.185.067 din care nu s-au ridicat lei: 28.223.784 19.852.217	204.492.792	206.547.149
26.619.433	Impmuntul Statului (fără dobândă)	44.490.017	45.899.660
19.273.740	Efectele capital. social	12.802.059	12.802.059
11.995.354	Efectele fondului de rezervă	11.973.788	11.973.788
17.867.577	Efect. fond. de amort. imob. m. și maș	17.089.877	17.089.877
4.157.321	Imobile	4.091.281	4.091.281
6.302.290	Mobilier și mașini de Imprimerie	6.480.401	6.487.757
835.572	Cheltueli de Administrațiune	997.428	997.730
895.865	Efecte și alte valori în păstrare	1.184.720	1.202.565
107.851.597	Efecte în gaj și în păstrare provizorie	144.569.942	144.148.517
90.006.580	Conturi curente	139.919.785	138.617.346
65.759.873	Conturi de valori	25.737.59	29.585.458
7.954.665	Conturi diverse	17.131.776	17.859.808
4.284.050		3.763.076	15.991.765
767.119.403		846.063.644	885.439.671
	Pasiv:		
12.000.000	Capital	12.000.000	12.000.000
32.778.965	Fond de rezervă	34.926.778	34.926.778
4.917.876	Fond. amort. imob. mob. și mașini	5.234.224	5.234.224
470.114.130	Billete de bancă în circulațiune	452.463.660	453.208.780
3.035.011	Profit și Perdere.	3.646.903	3.646.903
3.129.063	Dobânzi și beneficii diverse	4.605.011	4.878.578
20.609.504	Conturi curente și recep. la veder	24.251.766	30.631.807
197.858.177	Efecte și alte valori de restituit.	284.479.677	302.765.363
22.676.767	Conturi diverse	24.455.625	38.148.738
767.119.493		846.063.644	885.439.671

Taxa: Scont 6%, Dobânda 6%.

Publicațiune.
 Spre a asigura pe sama comunei orășenești Brassó asortarea cu materialul necesar în anii 1914, 1915 și 1916 pentru pardosirea cu petriș și cu nisip a cărărilor și a drumurilor de cară de pe teritoriul orașului — atât dincoace cât și dincolo de raionul drumurilor vâlcute, — mai departe pentru pardosirea cu petriș și nisip a curților din casele și locurile orășenești și în fine pentru presăra-roa cu nisip în drumurile din așezămintele publice și de pe promenăzile orășenești.
 Se va ținea licitație publică cu oferte în scris în **9 Decembrie 1913** la 9 oare a. m. în despărțământul V. — afaceri economice — al magistratului orășeneșc.
 Intreg materialul ce se cere e descris specificat într'un șperat, care este depus și se poate lua în vedere în namitul despărțământ magistratului până 'n ziua premergătoare zilei de licitație.
 Tot aci se pot vedea și mostre de făcut ofertul. Ofertele, cari intrinsec toate condițiunile prescrie, sunt a se preda — până 'n 9 Decembrie 1913 la 9 oare a. m. — la mâna conducătorului despărțământului V. mag (Strada Aurarilor Nr. 5, etajul II).
 Brassó, în 20 Noemvrie 1913.
 2-2 Magistratul orășeneșc.

Original Benz.
DIESEL MOTORE
 vleiu brut
 Gas Marca Benz. mondială.
 Pentru toate scopurile economice și industriale.
 cel mai ieftin motor. Condiții favorabile de plată.
 Preț curent gratis.
Cea mai mare fabrică
 de Motoare din lume.
 7000 lucrători. 400 angloiași.
 Benz Fabrica mag. de automobile și motore A. G.
 BUDAPESTA.
 Centrala: V. Dorotyá utca 9.
 Fabrica: VII. Ilka utca 31.
 Telefon 168-79 și 29-24. 21-20

Mare Magazin
 cu **Covoare Linoleum, Perdele.**
 în asortiment bogat.
 Comande cu poșta se efectuează imediat.
 Mare magazin de mărfuri.
Emanuel Mayer & Cie.
 11-50 Târgul grâului 9.

Odăi frumuse și modeste bilate se închiriază lunnar, sau cu ziua cu preț ieftin în **Vila Kertsch.**

H. Apfelbach
 BRAȘOV, Strada Porții 18.
 (La regele gulerilor.)
 Vă recomand magazinul meu mare de corapi de bărbați, dame și copii și corapi de turist, cămăși albe și colorate de turist. Iamene lungi și scurte până la genunchi. Gulere manjete și cravate moderne. Umbrele, Toilet și Parfumerie.
 Vă servesc solid și sigur. 40-50

AVIZ.
 Am onoare a aduce la cunoștința Onor. publică că transformez orice **Sobă de Căhali,** în sobe cu ardere continuă. — Executare solidă. — **Johan Baldauf,** fochist de sobe, Brașov, Strada Porții Nr 44.

Anunțuri primește Administrațiunea **Gazetei Transilvaniei** cu prețurile cele mai **MODERATE.**

Știffe de rochi
Barhent.
Boa de blană,
Manșoane
 recomandă cu preț ieftin **Fritz Prediger,**
 Strada Porții 8. 49-100

Cețiți și răspândiți **„Gazeta Transilvaniei”**